

Lausunto sähkövoiman antamista Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin sekä raitioteille tarkoittavista hakemuksista ynnä hankintavälikirjan ehdotus.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Helmik. 19 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 124.

Sittenkun Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunta oli huvilayhdyskunnan puolesta Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjelmässä (Liite I) tehnyt hakemuksen sähkövirran antamisesta kaupungin sähkötehtaasta mainittuun huvilayhdyskuntaan sekä Aktiebolaget M. G. Stenius yhtynyt tähän anomukseen, mikäli koski sähkövirran antamista Munkkiniemen vastaiseen huvilayhdyskuntaan ja suunnitelluille Hagan—Munkkiniemen raitioteille (Liite II), on Rahatoimikamarin Valtuuston lähetepäätöksellä huhtikuun 5 päivältä 1913 käsketty lähettää sekä kaupungin teknillisten laitoksen Hallituksen että oma lausuntonsa hakemuksista.

Kamarin käskettyä Hallituksen antaa pyydetyn lausunnon ja ehdotuksen asiasta on Hallitus ne antanut kirjelmässä toukokuun 6 päivältä 1913 (Liite III), jossa Hallitus, esityksiä puoltaen, on ehdottanut puheenalaisen virranannon järjestettäväksi siten, että kaupungin sähkötehdas antaisi korkeajännitteistä kiertovirtaa kaupunginalueen rajalle, mistä hakijain tulisi omilla johdoillaan toimittaa virta kulutusalueille, joten hakijain itsensä tulisi rakentaa korkeajännitteinen johto kaupunginrajalla olevalta toimituspaikalta muuntaja asemalle ja alhaisjännitteinen verkko virran jakelemiseksi kulutusalueilla.

Mitä taas annetun virran hintaan tulee, katsoi Hallitus esillä olevassa tapauksessa olevan hiukan poikettava Åggelby Elektriska Belysnings A. B:n ja Aktiebolaget Brändö Villastad yhtiön kanssa tehdyissä virranhankintavälikirjoissa noudatetuista laskuperusteista sekä ehdotti hinnan laskettavaksi siten, että luettaisiin 200 markan pohjamaksu kultakin käytetyltä vuosikilowatilta sekä sitäpaitsi 8 penniä käytetyltä kw-tunnilta korkeajännitteistä virtaa.

Työt, jotka kaupungin puolestaan olisi teetettävä voidakseen puheen-

alaisen virran antaa, käsittäisivät korkeajännitteiskaapelin laskemisen sähkötehtaan Töölön aliasemalta kaupunginrajalla olevalle toimituspaikalle sekä kaapelille tarpeelliset suojalaitteet, mistä kaikesta olisi kustannuksia noin 60,000 markkaa.

Hakemuksia alustavasti käsitellessään katsoi Rahatoimikamari, koska kaupungin teknillisten laitosten Hallitus ei ollut näyttänyt panneen tarkempaa huomiota siihen, että hakemus myös koski sähkövoiman antamista Hagan—Munkkiniemen raitioteiden käyttöön, tarpeelliseksi vaatia Hallituksen lausuntoa siitä, eikö ehdotettua hintaa olisi viimeksi mainitun seikan johdosta jonkin verran huojistettava.

Ennenkuin Hallituksen vastaus tähän läheteeseen oli saapunut, oli Aktiebolaget M. G. Stenius, jonka velvollisuutena yhtiön ja Raitiotieyhtiön kesken kesäkuun 26 päivänä 1912 tehdyn liikennöimisvälikirjan mukaan on toimittaa viimeksi mainitulle yhtiölle Hagan—Munkkiniemen raitioteiden käyttöön tarpeellinen voima, kirjelmässä elokuun 26 päivästä 1913, kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ehdottamiin hankintaehtoihin viitaten, huomauttanut, että asiantuntijat, joita yhtiö oli käyttänyt selvittämään kysymystä miten virranhankinta raitiotiekäyttöä varten olisi sopivimmin järjestettävä, olivat käsityksensä lausuneet, että erityisen muuntaja-aseman rakentaminen ei olisi taloudelliselta kannalta edullinen, koska yhtiön suunnittelemaat raitiotielinjat eivät tulisi kolmea kilometriä pitemmät, Längiseltä Viertotieltä lähtevästä Munkkiniemenkadun haarauksesta lukien, minkätähden yhtiö katsoi sekä itselleen että kaupungille edullisemmaksi, että mainittuja raitioiteita varten tarpeellinen sähkövoima toimitettaisiin valmiiksi muunnettuna raitiotiekäytössä tarpeelliseen jännitteeseen. Tähän käsitykseensä katsoi yhtiö olevan sitä enemmän syytä, kun kaupungin sähkötehdas silloin hankkiusi ottamaan toimittaakseen kaiken Raitiotieyhtiölle tarpeellisen virran, jonka tehdas määrätystä hinnasta antaisi valmiiksi muunnettuna.

Paikka, mihin virta yhtiön mielestä olisi sopivin toimittaa, olisi molempain raitiotielinjain haarautumiskohta, s. o. Snellmankadun ja Längisen Viertotien risteys, ja ehdotti yhtiö, että kaupunki jo nyt rakentaisi sinne pienenlaisen aliaseman, koska kuluttajiksi arvatenkin tulisivat, paitsi edellämäinituja raitiotielinjoja, muiden muassa Tilkan sairaala, Meilahden huvilat, Brunakärren alue y. m. — Näillä perusteilla yhtiö anoi, että kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esittämiä hankintaehtoja täydennettäisiin tarjouksella, jossa olisi otettu huomioon edellytys että Hagan—Munkkiniemen raitioteiden tarvitsema virta toimitettaisiin 550 voltin jännitteisenä tasavirtana Snellmankadun ja Viertotien risteykseen, jota vastoin Munkkiniemen huvilayhdyskunnan käytettäväksi toimitettaisiin 5,000 voltin jännitteistä kiertovirtaa sopivaan kohtaan kaupungin ja mainitun yhdyskunnan väliselle rajalle.

Lopuksi huomautti yhtiö että, jos vastamainittujen edellytysten katsot-

taisiin vaikuttavan Hagan huvilayhdyskunnan edellä kerrotun hakemuksen pohjalla esitettyihin ehtoihin, yhtiön mielestä olisi sopivinta uuteen tarjoukseen panna nekin uudet ehdot, joilla Hagan huvilayhdyskunnan käytettäväksi toimitettaisiin 5,000 voltin jännitteistä kiertovirtaa sopivaan kohtaan kaupungin ja mainitun yhdyskunnan väliselle rajalle.

Tämänkin esityksen Rahatoimikamari lähetti kaupungin teknillisten laitosten Hallitukseen otettavaksi huomioon lausunnossa, joka Hallituksen oli käsketty antaa Hagan—Munkkiniemen raitioteiden käyttöä varten annettavan virran hintakysymyksestä.

Kirjelmässä lokakuun 18 päivältä viime vuotta antoi Hallitus siltä vaa ditun lausunnon, jossa Hallitus, muutoin yhtyen sähkötehtaan johtajan tässä alempana kerrottuun lausuntoon, katsoi, mikäli hankintakontrahdin voimassaoloaikaa koski, sen olevan sopivin määrätä 15 vuodeksi erikoisesti tästä hankkeesta johtuvain kustannusten kuoletusaikaa silmälläpitäen.

Sähkötehtaan johtajan lausunnossa taas huomautettiin, että laskettaessa sähkövirran hintaa ei sähkötehtaan ensimmäisessä lausunnossa ensinkään ollut edellytetty virtaa annettavan raitiotiekäyttöön. Asiaa uudelleen käsiteltäessä oli tätä hankintaa silmälläpitäen laadittu kaksi vaihtopuolista ehdotusta, joista toinen koski yksinomaan korkeajännitteisen kiertovirran toimittamista kaupunginrajalle, toinen korkeajännitteisen virran toimittamista kaupunginrajalle käytettäväksi ainoastaan valaistus- ja liikevoimaksi huvilayhdyskunnissa, jota vastoin raitioiteitä varten toimitettaisiin tasavirtaa Snellman- tahi Munkkiniemenkadun kulmaukseen.

Ensimmäinen vaihtoehto, korkeajännitteisen virran antaminen koko tarpeeseen, olisi kaupungille ja sähkötehtaalte edullisin ja teknillisestikin oikein ratkaisu. Se tosin edellyttäisi Aktiebolaget M. G. Steniuksen rakentavan raitioiteitään varten oman muuntaja-aseman, mutta aseman kustannukset tasoituisivat sillä, että sähkötehdas antaisi muuntamatonta virtaa halvemmasta hinnasta.

Kaupungin suoritettavat rakennuskustannukset nousisivat eri vaihtoehtojen mukaan seuraaviin määriin:

<i>I Vaiht.</i>	Korkeajännitteiskaapeli Töölön aliasemalta		
	kaupunginrajalle	Smk	60,000: —
<i>II Vaiht.</i>	Korkeajännitteiskaapeli samoin kuin edellä ..	„	60,000: —
	Tasavirtasyöttökaapelit Töölön aliasemalta		
	Snellmankadun kulmaukseen	„	85,000: —

Jos linjoja syötettäisiin Munkkiniemenkadun ja Läntisen Viertotien risteyksessä, nousisivat syöttökaapelin kustannukset ainoastaan 50,000 markkaan, mutta yhtiöllä olisi suurempia kustannuksia järeämpäin parilankain hankki-

misesta ja Hagan—Munkkiniemen linjain erikoissyöttö kävisi mahdottomaksi.

Edellälausuttuun katsoen olisi noudatettava seuraavaa tariffia:

I Vaiht. Korkeajännitteisvirrasta kaikkeen tarpeeseen, toimitettuna kaupungin rajalle, 180 markkaa kultakin vuosikilowatilta sekä sen lisäksi 6 penniä kultakin kulutetulta kilowattitunnilta.

II Vaiht. a) Korkeajännitteisestä kiertovirrasta huvilakaupunkien valaistus- ja voimatarpeisiin, toimitettuna kaupungin rajalle, 200 markkaa kultakin vuosikilowatilta sekä sen lisäksi 8 penniä kultakin kulutetulta kilowattitunnilta;

b) raitiotiekäyttöön annetusta tasavirrasta, toimitettuna Snellmankadun ja Läntisen Viertotien risteykseen, 260 markkaa kultakin vuosikilowatilta ynnä 10 penniä kulutetulta kilowattitunnilta tai myös 18 penniä kilowattitunnilta.

Asiaa uudestaan esiteltäessä katsoi Rahatoimikamari olevan periaatteessa puoltaminen myöntymistä hakemuksiin, sekä asian teknilliseen ratkaisuun ja hintalaskelmaan nähden olevan yhtyminen vaihtoehtoon I. Kun asian ratkaisu kuitenkin tuntuvasti helpottuisi, jos hakijat olisivat alustavasti hyväksyneet jonkin esillä olevista ehdotuksista, antoi Kamari marraskuun 13 päivänä viime vuonna tekemällään päätöksellä kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen toimeksi ryhtyä sitä varten keskusteluihin hakijain kanssa ja koettaa aikaansaada alustavaa sopimusta asiasta.

Tuloksena tästä on hankintasopimuksen ehdotus, jonka sähkötehdas on kirjelmässä kuluva helmikuun 5 päivästä lähettänyt Kamariin (Liitteet IV ja V). Mikäli mainitusta kirjelmästä näkyy, perustuu nyt laadittu ehdotus pääasiassa edellä mainittuun vaihtoehtotukseen I, joka onkin kaupungille edullisempi, mutta eroaa aikaisemmasta ehdotuksesta siinä, että virtaa nyt on ehdotettu toimitettavaksi ainoastaan *yhteen* paikkaan ja *yhdelle ainoalle* kuluttajalle, nimittäin Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiölle, joka sitten jakelisi virran kulutusalueilla ja raitiotiekäyttöön. Tästä toimeenpiteestä olisi paitsi muuta se etu, että kaupungin perustamiskustannuksia säästyisi melko määrät, minkätähden tehtaasta on näyttänyt hyvin perustellulta huojistaa vuosikilowatin pohjamaksu 180:sta 170 markkaan, jota vastoin hinta kulutetulta kilowattitunnilta pysyisi aikaisemmin ehdotetussa 6 pennin määrässä.

Välikirjaehdotuksen on teknillisten laitosten Hallituskin käsitellyt muistutusta tekemättä.

Omalta osaltaan saa Rahatoimikamari esillä olevasta asiasta lausua seuraavaa:

Mitä ensinnä tulee periaatekysymykseen eli siihen, onko kaupungilla ylipäättään syytä myöntyä esillä olevaan hakemukseen, lienee huomattava,

että Kaupunginvaltuusto, niinkuin edellä huomautettiin, muutama vuosi takaperin suostui antamaan sähkövirtaa Kulosaaren ja Oulunkylän huvilayhdyskuntiin Aktiebolaget Brändö Villastad ja Äggelby Elektriska Belysningsaktiebolag nimisten yhtiöiden hakemuksesta. Näin ollen ja kun täytyy katsoa olevan sähkötehtaalle eduksi, että sen kulutuspiiri laajenee, ja myös siihen nähden mitä kaupungin teknillisten laitosten Hallitus tämän oheisessa kirjelmässään toukokuun 6 päivältä 1913 on puheenalaisesta asiasta lausunut, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan syytä asettua epäävälle kannalle esillä olevaan hakemukseen nähden.

Mitä sitten tulee hintakysymyksen teknilliseen ratkaisuun, on Rahatoimikamari katsonut voivansa yhtyä sähkötehtaan laatimaan ja hakijan alustavasti hyväksymään ehdotukseen, samoin kuin hankintasopimusehdotukseenkin.

Tavarantoimitusta varten on kaupungin teetettävä erinäisiä laitoksia, joista pääasiallisin on korkeajännitteiskaapeli sähkötehtaan Töölön alisemalta Snellmankadun ja Lätisen Viertien risteyksessä olevaan toimituspaikkaan. Näistä laitteista on laskettu olevan kustannuksia 60,000 markkaa, joka menoerä kaiketikin sähkötehtaan laajennukseen kohdistuvana olisi asianmukaisesti pantava maksettavaksi lainavaroista. Mutta siihen nähden että 1911 vuoden obligatsioonilainasta järeillä oleva määrä Kamarin mielestä olisi varattava suurempiin yrityksiin, on Kamari katsonut olevan ehdottaminen että, jos käsiteltävänä oleva esitys saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, olisi nyt myönnettävä 60,000 markan arviomääräraha, joka vastedes pantaisiin 1915 vuoden vakinaiseen menosääntöön.

Edellä lausutun johdosta saa Rahatoimikamari sentähden vaadituksi lausunnoksi kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet, hyväksyen edellä tehdyt ehdotukset, päättäisivät

ilmoittaa hakijalle Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiölle, että kaupungin sähkötehdas voi kaupungin puolesta ottaa toimittaakseen kaiken sähkövoiman, mikä Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnissa tarvitaan raitiotiekäyttöön, valaistukseen ja moottoreihin.

Kun hakija on ilmoittanut hyväksyvänsä hankintatarjouksen, päättänevät Valtuusmiehet

valtuuttaa kaupungin sähkötehtaan hakijan kanssa tekemään tämän oheisen ehdotuksen mukaisen välikirjan puheenalaisesta hankinnasta; sekä

hankinnan johdosta tarpeellisten kaupungin teetettävään töiden kustantamiseen myöntää arviolta 60,000 markkaa, joka rahamäärä pannaan 1915 vuoden rahäsääntöön.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Hagan huvilayhdyskunnan toimenannosta on yhdyskunnan valaistusvaliokunnalla täten kunnia tiedustella, suostuisiko ja niin ollen millä ehdoilla Kaupunginvaltuusto antamaan sähkövirtaa kaupungin sähkötehtaasta edellä mainitulle huvilayhdyskunnalle. Aikomus nimittäin on mainittuun huvilayhdyskuntaan aikaansaada samallinen sähkötehdas kuin on Oulunkylän ja Kulosaaren yhdyskunnissa, kuitenkin olojen vaatimin eroavaisuuksin, niinkuin järempänä tarkemmin mainitaan.

Niinkuin tunnettu, annetaan Kulosaaren ja Oulunkylän huvilayhdyskuntiin korkeajännitteistä kiertovirtaa johdoista, jotka on kaupungin kustannuksella rakennettu muuntaja-asemille asti, joiden viimeksimainittujen ynnä niihin kuuluvien alhaisjännitteisverkkojen omistajina ovat Oulunkylässä tätä tarkoitusta varten perustettu Åggelby Elektriska Belysningsaktiebolag sekä Kulosaarella Aktiebolaget Brändö Villastad. Hagan huvilayhdyskunnassa sitä vastoin on ollut tarkoitus, että muuntaja-asemaa ei omistaisi yksityinen osakeyhtiö, vaan huvilayhdyskunta itse, joten laitos alusta alkaen rakennettaisiin ja käytettäisiin kunnallisenä yrityksenä. Myöskään ei ole edellytetty, että kaupunki rakentaisi korkeajännitteisjohdon pitemmälle kuin kaupungin maan rajaan asti, jota vastoin huvilayhdyskunta kustantaisi jatkoksen muuntaja-asemalle asti.

Tämä asian järjestämistapa lienee epäilemättä sekä kaupungille että huvilayhdyskunnalle edullisin. Kaupunki nimittäin tässä tapauksessa omistaisi korkeajännitteisjohdot niin pitkälle kuin sen isäntävalta ulottuu ja voi käyttää niitä virran antamiseen muillekin kuluttajille kuin Hagan huvilayhdyskunnalle, esimerkiksi:

- a) kaupungin suunnittelemaan Meilahden huvilakaupunginosaan;
- b) prof. Laitisen omistamaan Tilkan lepokotiin;
- c) Greijuksessa olevaan kaupungin mielisairaalaan;
- d) Brunakärren ja Nyåkerin alueille;
- e) A. B. Gottfr. Strömberg O. Y:n Pitäjänmäelle suunnittelemaan tehtaaseen;
- f) Hagan raitiotielle;
- g) Munkkiniemen huvilayhdyskuntaan;
- h) Munkkiniemen raitiotielle.

Kun nämä kuluttajat yhteensä varmaankin käyttäisivät tuntuvasti enemmän kuin 35,000 kw vuodessa, olisi Kulosaaren ja Oulunkylän hankintasopimuksissa korkeajännitteisjohdon kuoletukseksi määrätyllä pohjamaksulla tässä tapauksessa ainoastaan teoreettinen merkitys.

Virranhintaan nähden, joka, niinkuin tunnettu, on Oulunkylän ja Kulosaaren sopimuksissa määrätty 25 penniksi kilowatilta vuosikulutuksen ollessa 50,000 kw vähempi sekä 22 penniksi kilowatilta vuosikulutuksen ollessa suurempi, rohkenee valaistusvaliokunta huomauttaa, että kaupungin sähkönhintaa on huojistettu siitä lähtien kun Kulosaaren ja Oulunkylän kanssa tehtiin sopimus, minkä johdosta Hagan huvilayhdyskuntakin toivoo pääsevänsä osalliseksi tästä virranhinnan huojistuksesta.

Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunnan puolesta:

A. E. Haglund.

Herman Lihr.

Leonard Nordling.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun tietoomme on tullut, että Hagan huvilayhdyskunta on valaistusvaliokuntansa välityksellä Kaupunginvaltuustolta tiedustellut, suostuisiko ja niin ollen millä ehdoilla kaupunki sähkötehtaastaan antamaan korkeajännitteistä virtaa huvilayhdyskunnan suunnittelevalle muuntaja-asemalle, mistä sähkö jaeltaisiin niinikään yhdyskunnan omistaman alhaisjännitteisverkon avulla, saamme kunnioittaen yhtyä vastamainittuun tiedusteluun, mikäli koskee virran hankintaa:

- 1) Munkkiniemen huvilayhdyskuntaan;
- 2) Hagan ja Munkkiniemen suunnitelluille raitioteille.

Aikomuksemme olisi nimittäin Munkkiniemen vastaiseen huvilayhdyskuntaan rakennuttaa samantapainen laitos muuntaja-asemineen ja alhaisjännitteisverkkoineen kuin Hagan yhdyskunta aikoo rakennuttaa. Kun Munkkiniemen huvilayhdyskunta ei kuitenkaan vielä ole sinänsä perustautunut eikä siis ole juridinen henkilö, rakentaisimme ja käyttäisimmme laitoksen, kunnes yhdyskunta haluaa sen ottaa haltuunsa.

Kun ainakin osittain yhteistä korkeajännitteisjohtoa voinee käyttää sekä Hagan huvilayhdyskuntaan että meidän molemmille raitiotielinjoillemme ja Munkkiniemen laitokseen virtaa antaessa, olemme tehneet tämän tiedustelun jotta sen kävisi käsitteleminen Hagan huvilayhdyskunnan antaman samalaisen kirjelmän yhteydessä.

Helsingissä, maaliskuun 20 päivänä 1913.

Aktiebolaget M. G. Stenius:

Sigurd Stenius.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

*Helsingissä,
toukok. 6 p:nä 1913.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 352.

Lähetteessä viime huhtikuun 5 päivältä on Rahatoimikamari pyytänyt Hallituksen lausuntoa Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunnan ja Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön Kaupunginvaltuustolle tekemäin esitysten johdosta, että kaupungin sähkötehtaasta annettaisiin sähkövirtaa mainittuun ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntaan; ja saa Hallitus, palauttaen lähetekirjat, kunnian lausua asiasta seuraavaa:

Kulosaaren ja Oulunkylän huvilayhdyskuntain tekemäin samallaisten hakemusten johdosta on Hallitus aikaisemmin lausunut, että epäilemättä täytyy katsoa kaupungin sähkötehtaalte edulliseksi, että se, mikäli mahdollista, keskittää voimanantonsa voidakseen yhä enemmän säästää käyttökustannuksia ja sentähden sopivilla ehdoilla antaa virtaa kaupunkia ympäröiviin huvilayhdyskuntiin. Samat periaatteelliset näkökohdat ovat olemassa tässäkin tapauksessa, kun on kysymys sähkövirran antamisesta edellä mainittuihin Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin, minkätähden Hallitus katsoo sitä tarkoittavain hakemusten kaikin puolin ansaitsevan huomiota.

Esitetyt toivomukset näyttävät Hallituksesta olevan sopivimmin toteutettavissa siten, että sähkötehdas antaisi korkeajännitteistä kiertovirtaa kaupunginalueen rajalle, mistä hakijain tulisi omilla johdoillaan saattaa virta kulutusalueille, ja tulisi hakijain niin ollen kustantaa sekä tarvittavat korkeajännitteisinjat kaupunginrajalta lähtien että muuntaja-asema ynnä virran jakeluun tarvittava alhaisjännitteisverkko.

Siihen nähden että Kulosaaren ja Oulunkylän virrankulutusmäärää ei voitu edeltäpäin kyllin tarkoin laskea, pantiin näiden huvilayhdyskuntain maksettavaksi — paitsi itse virranhintaa 25 penniä kwt:lta vuotuisen kulutuksen ollessa enintään 50,000 kwt ja 22 penniä kwt:lta kulutuksen ollessa suurempi, käyttöaikaan katsomatta — pohjamaksu, joka vastasi 10 %:n korkea ja kuoletusta sähkötehtaan kaapeli- ja liittämiskustannusten määrälle. Nyt esillä olevissa hakemuksissa ei myöskään ole selvitystä siitä, kuinka

suuri kulutusmäärä olisi, eikä ilmoitusta mihin aikaan likimain kutakin kw käytettäisiin. Hinta on sentähden tässäkin tapauksessa laskettava niin, että sähkötehdas, paitsi kulutetun virran korvausta, saa kohtalaisen hyvityksen kaapeli- ja liittämiskustannustensa korosta ja kuoletuksesta.

Puheenalaisen virranhankinnan antamisesta olisi sähkötehtaalla kustannuksia korkeajännitteiskaapelin laittamisesta Töölön aliasemalta kaupungin alueen rajalle sekä tämän kaapelin tarpeellisten suojalaitteiden teettämisestä kaikkiaan noin 60,000 markkaa, johon nähden kuitenkin on huomattava, että kaapeli olisi niin järeä, että se kykenisi antamaan virtaa etäämpänäkin sijaitseviin esikaupunkeihin.

Mitä puheenalaisessa tapauksessa vaadittavaan virranhintaan tulee, on Hallituksesta näyttänyt oikeimmalta panna se jossakin määrin käyttöajan varaan, joten hinta olisi määrättävä kahdessa osassa, joista toinen käsittäisi määrätyn hinnan kultakin vuosikilowatilta ja olisi sovitettu niin, että sähkötehdas saisi koron ja kuoletuksen puheenalaista viranhankintaa varten tarpeellisten laitosten kustannuksille, ja toinen olisi määrätty hinta kultakin kulutetulta kwt:lta. Tämä hinnoitusmenettely tuottaa tehtaalle sen edun, että korkoa ja kuoletusta ei tarvitse laskea erikseen kutakin kuluttajaa kohti, ja tarjoo kuluttajalle mahdollisuuden saada pitemmän käyttöajan johdosta hinnan hiukan huojistumaan. Vuosikilowattiluvun osottaa erikoisesti tätä varten laitettu mittari ja kulutetun kilowattituntiluvun tavallinen kwt mittari.

Edellä lausutun johdosta saa Hallitus kunnian puoltaa myöntymistä Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunnan ja Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön edellä mainittuihin esityksiin sähkövirran antamisesta kaupungin sähkötehtaasta Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin sekä ehdottaa, että annetusta sähkövoimasta, mitattuna kaupungin maan rajalla, luetaan 200 markan pohjamaksu kultakin vuosikilowatilta sekä sitä paitsi 8 penniä kultakin kulutetulta kilowattitunnilta korkeajännitteistä virtaa.

Sen ohessa lienee puheenalaista virranhankintaa koskevassa sopimuksessa määrättävä, että huvilayhdyskunnissa ei saa jaella virtaa halvemmasta kuin mitä kaupungin piirissä on pantu tilaajain maksettavaksi, minkä ohessa sopimukseen olisi pantava jokin määrätty voimassaoloaika molemminpuolisin irtisanomisehdoin.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖTEHDAS

*Helsingissä,
helmik. 5 p:nä 1914.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 426.

Pöytäkirjanotteella marraskuun 13 päivältä 1913 on Rahatoimikamari käskenyt allekirjoittaneen tehdä Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntain edustajain kanssa alustavan sopimuksen virran antamisesta mainittuihin huvilayhdyskuntiin jonkin aikaisemmin esitetyn vaihtopuolisen ehdotuksen mukaisesti. Sittenkun keskustelut nyttemmin ovat päättyneet ja alustava sopimus on aikaansaatu, saan täten Rahatoimikamariin lähettää keskustelujen tuloksena olevan virranhankintakontrahdin ehdotuksen ja lisäselitykseksi asiaan mainita seuraavaa:

Niinkuin sähkötehtaan asiasta aikaisemmin tekemässä esityksessä on huomautettu, on kaupungille tuntuvasti edullisempaa toimittaa mainittuihin huvilayhdyskuntiin ynnä niiden raitioiteille yksinomaan korkeajännitteistä kiertovirtaa, koska siten säästyy perustamiskustannuksia noin 100,000 markkaa. Esillä oleva sopimus onkin tehty tällä pohjalla. Aikaisemman ehdotuksen mukaan antaisi sähkötehdas korkeajännitteistä virtaa molempiin huvilayhdyskuntiin kahdesta eri kohdasta kaupungin rajalla, jossa tapauksessa johdot olisi laitettava niin, että maanalainen korkeajännitteiskaapeli johdettaisiin Töölön asemalta Snellmankadun ja Läntisen Viertotien risteykseen, mistä kaksi korkeajännitteistä ilmajohtoa kulkisi Hagan ja Munkkiniemen sekä kaupungin väliselle rajalle. Uusi sopimus on kaupungille vieläkin edullisempi sikäli, että se edellyttää virtaa annettavan ainoastaan yhteen paikkaan ja yhdelle ainoalle kuluttajalle, nimittäin Aktiebolaget G. M. Stenius yhtiön suunnittelemaalle muuntaja-asemalle raitiotiekäyttöä varten. Mainitusta paikasta lähtevät korkeajännitteiset ilmajohdot teettäisi tilaaja. On luonnollista, että tällä tavoin, paitsi muuta, saadaan tuntuvasti säästymään varoja, minkätähden ehdotettu 10 markan perusmaksun huojennus vuosikilowattia kohti onkin hyvin perusteltu.

Lopuksi saan ilmoittaa, että kaupungin teknillisten laitosten Hallitus on käsitellyt asian lopullisessa muodossaan, samoin kuin välikirjaehdotuksenkin, tekemättä sitä vastaan muistutuksia.

Korkeajännitteiskaapelia varten tarvitaan 60,000 markan määräraha.

Bernh. Wuolle.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖTEHDAS*Helsingissä,**helmik. 5 p:nä 1914.*

N:o 426.

**Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön, kuluttajana ja Helsingin kaupungin
Sähkötehtaan, hankkijana, välillä tehty virranhankintavälikirja.****1 §.**

Täten sitoutuu Helsingin kaupungin Sähkötehdas antamaan ja Osakeyhtiö M. G. Stenius kaupungin sähkötehtaasta ottamaan kaiken sähkövoiman, mikä raitiotiekäyttöön, valaistukseen ja moottoreihin tarvitaan Munkkiniemen ja Hagan huvilayhdyskunnissa.

2 §.

Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, jonka jännitys on $3 \times 5,000$ voltia.

Sähkötehdas sitoutuu säännöllisissä oloissa antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytymisen tuottamasta vahingosta, jos tämä keskeytys johtuu laitoksen jonkin osan tarpeelliseksi havaitusta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työlakosta tai muusta ylivoimaisesta tapahtumasta, jonka estäminen ei ole ollut sähkötehtaan vallassa.

3 §.

Sähkötehdas hankkii ja sijoittaa tarpeellisen korkeajännitteiskaapelin ynnä ehkä tarpeellisen kaapelisuojuksen kuluttajan rakennuttamalle Snellmankadun ja L. Viertotien kulmauksessa sijaitsevalle muuntaja-asemalle asti. Tältä muuntaja-asemalta lähtien kustantaa ja laittaa kuluttaja yhdistysjohdon huvilayhdyskuntain kullekin muuntaja-asemalle. Sekä muuntaja-asemat että niihin kuuluvan alhaisjännitteisverkon rakentaa ja kustantaa kuluttaja, ollen Sähkötehtaalla oikeus pitää silmällä niiden rakentamista.

Sähkötehdas ottaa maksutta pyynnöstä tarkastaakseen muuntaja-asemat. Pääsy niihin on ainoastaan Sähkötehtaan hyväksymällä muuntajanvartijalla, ja tulee hänen kaikessa noudattaa Sähkötehtaan antamia muuntaja-asemain hoitoa koskevia ohjeita.

4 §.

Maksu kulutetusta sähkövoimasta lasketaan sekä vuosikilowattiluvun että vuotenaan kulutettujen kilowattituntien luvun mukaan ja on 170 markkaa kultakin vuosikilowatilta ja sen lisäksi 6 penniä kultakin kilowattitunnilta kulutettua korkeajännitteistä kiertovirtaa. Virrankulutusk maksu suoritetaan sähkötehtaalle kuukausittain ja viimeistään seuraavan kuukauden kuluessa, jolloin laskiessa vuosikilowattiluvusta suoritettavan maksun kahdettatoista osaa perusteeksi pannaan tammikuun kuluessa käytetty suurin kilowattiluku. Vuoden päättyessä tätä maksua ehdollisesti korotetaan vuoden varrella todella kulutetun kilowattiluvun pohjalla toimitetun laskelman mukaisesti. Vuoden korkeimman kuormituksen mukaan lasketulla kilowattiluvulla käsitetään lokamaaliskuulla esiintyneiden neljän korkeimman kuormituksen keskiarvoa, kun nämä arvot ovat kestäneet vähintään 15 minuutin ajan. Vuoden muina aikoina esiintyneet korkeimmat kuormitukset eivät vaikuta vuosikilowattiluvun määrittämiseen. Vuodelta 1914 luetaan perushinta ainoastaan siitä päivästä lähtien, jona virranhankinta on alkanut ja lasketaan suhteellisesti sen mukaan.

Sähkötehdas hankkii, panee paikalleen ja pitää kunnossa kulutetun kilowattituntiluvun mittaamiseen sekä vuosikilowattiluvun määrittämiseen tarvittavat mittarit tehtaan korkeajännitteiskaapelin päätekohtassa Snellmankadun ja L. Viertotien kulmauksessa, ollen kuitenkin kuluttaja esteetön omalla kustannuksellaan ja Sähkötehtaan silmälläpidon alaisena asettamaan tarkastusmittarit.

5 §.

Jos yhtiön ja Sähkötehtaan mittarit, niiden mitatuista vakioista huolimatta, keskenään osottavat erisuuruista virrankulutusta, menetellään seuraavasti:

Jos Sähkötehtaan mittari osottaa arvoja, jotka eivät eroa yhtiön mittarin osottamista enempää kuin 5 % näistä, pannaan maksun laskemisen perusteeksi molempain keskiarvot, ellei lukemisista selvästi käy näkyviin, että molemmat mittarit ovat vialliset, jossa tapauksessa menetellään niin, kuin tämän §:n c) kohdassa mainitaan.

Jos Sähkötehtaan mittari osottaa arvoja, jotka eroavat yhtiön mittarin osottamista enemmän kuin 5 % näistä, tarkastetaan molemmat erisuuruisia arvoja osottavat mittarit, ja vakiot määrää ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa sähkötehtaan asiamies, jossa tilaisuudessa yhtiöllä on oikeus asiamiehen kautta olla saapuvilla.

a) Jos silloin toinen mittari huomataan vialliseksi, mutta toinen käyttökelpoiseksi, lasketaan kulutus käyttökelpoisen mittarin mukaan soveltamalla uutta vakiota.

b) Jos molemmat mittarit osottautuvat käyttökelpoisiksi, mutta vakiot ovat muuttuneet, lasketaan kulutusmäärä uutta vakiota käyttämällä sen mittarin mukaan, jonka vakio on vähimmin muuttunut.

c) Jos mittarit huomataan kelvottomiksi kulutuksen laskemiseen, katsotaan sen nousseen edellisinä ja seuraavina kuukausina todettujen vastaavain mittarin osotusten keskiarvoon, elleivät asianosaiset sovi kulutuksen arvioimisesta muiden huomioiden mukaan siltä ajalta, minkä mittarit ovat olleet vialliset.

6 §.

Aktiebolaget M. G. Stenius sitoutuu olemaan jakelematta sähkövirtaa huvila-alueilla halvemmasta hinnasta kuin minkä Sähkötehdas samaan aikaan kantaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

7 §.

Aktiebolaget M. G. Stenius sitoutuu rakentamaan muuntaja-asemat ja alhaisjännitteisverkon voimassa olevain määräysten ja Sähkötehtaan antamain ohjeiden mukaisesti, jotta mikäli mahdollista vältetään vahingollinen vasta-vaikutus virranhankkijan kaapeliin ja voimalaitokseen. Niinikään sitoutuu kuluttaja talo- ja moottorijohtoja teettäessään aluellaan noudattamaan Sähkötehtaan kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

8 §.

Yhtiö kustantaa Snellmankadun ja kaupunginrajan väliset korkeajännitteisjohdot, mutta Sähkötehtaalla on oikeus samoihin patsaisiin sijoittaa rinnakkaisjohto. Niin kauan kuin Sähkötehdas ei halua antaa virtaa Snellmankadun ja kaupunginrajan väliselle alueelle, on yhtiöllä oikeus korkeajännitteisjohdostaan jaella virtaa sillä aluella.

Jos kaupungin Sähkötehdas, voidakseen antaa sähkövirtaa Hagan tahi Munkkiniemen alueita loitompana oleville alueille, haluaa jatkaa korkeajännitteisjohtojaan ensin mainittujen alueitten halki, on Sähkötehtaalla siihen oikeus niin tämän välikirjan voimassaoloaikana — ilman eri korvausta — kuin välikirjan voimassaolon lakattuakin viidentoista (15) vuoden aikana — tässä tapauksessa suorittamalla kohtuullisen korvauksen, jonka jäävittömät asiantuntijat ennen viimeksi mainitun ajanjakson alkamista määräävät.

Jos Sähkötehdas ei halua jatkaa johtojaan edellä mainituille alueille, on yhtiöllä oikeus, saatuaan varman tiedon Sähkötehtaan mielipiteestä, Sähkötehtaan korkeajännitteisverkosta välikirjan yleisten ehtojen ja hinnan mukaan ottaa virtaa annettavaksi yhtiön oman rajan ulkopuolella oleville alueille. Kuitenkin on kustakin tuollaisesta sekä johdon- että muusta laajentamisesta ennen sen toimeenpanemista ilmoitettava Sähkötehtaalte tarpeellisen

silmälläpidon aikaansaamiseksi tehtaan verkkoon ja hankintakykyyn nähden, minkä ohessa Sähkötehdas, kun on kysymys suurempain teollisuus-kuluttajain liittymisestä tilaajiksi, varaa itselleen oikeuden määrätä, mistä ajankohdasta lähtien puheenalainen virrananto aikaisintaan voi alkaa.

9 §.

Tämä välikirja on voimassa virranannon alkamispäivästä lukien sekä edelleen kymmenen (10) vuotta, seuraavan tammikuun 1 päivästä lukien, yhden vuoden molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla, sekä pysyy, ellei irtisanomista tapahdu, edelleen voimassa viisi vuotta kerrallaan ja yhtäläisin irtisanomisehdoin.

10 §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan tulkinnasta tahi jos muita riitaisuuksia sopimuskumppanien kesken ilmaantuu, ratkaisee nämä asiat lopullisesti kolmihenkilöinen sovintolautakunta, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee sähkötekniikon jäseneksi ja nämä yhteisesti lakimiehen puheenjohtajaksi. Jos jompikumpi asianosainen laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, valitsee nämä Helsingin Raastuvanoikeuden I osasto.

11 §.

Edellä olevaan välikirjaan, joka on kirjoitettu ja allekirjoitettu kaksin yhtäpitävin kappalein, ilmoitamme tyytyvämme.

Helsingissä kuun päivänä 19 .